

ACC. N:R. 5316

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Svensson

Härad: Sunnerbo Adress: Vala Hemme.

Socken: Pjätteryd Berättat av:

Uppteckningsår: 1938. Född år i

Uppteckningen rör ny Obiotebrev.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5316

1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tryckta bildark förekom allmänt inom ar-
ten i äldre tid. Dessa ark som hade skilda
motiv varo av olika format.

Under första hälften^{en} 1800 hundratalet lär det
hava varit ett ganska allmänt bruk att
till julen pryda de repeterade väggarna med
sk. "julepappä" vilka bestod antingen av
stora eller små tryckta ark försedda med
bilder och text. När bruket att pryda
väggar med julepapper uppkommit är ju
svårt att fastställa, men troligt är att det
minstans härleder sig från mitten av 1700
hundratalet. Kuruvida de ark som vara så
stora att de personer arken föreställde - vara
utförda i naturlig storlek och vilka ark
äro hända i börjen av 1800 talets senare
hälft, eller de mindre ark som kom

spåras från 1700 hundratalet äro äldst kan
väl ej avgöras, men troligt är att de förra
komma tidigare i bruk än de senare.

Bilderna hade antingen en skämtsam eller
en allvarlig karaktär.

Ca. 80 år gamla Maria Magnusson Pjötteryd
berättar om små julpapper med bilder vil-
ka uppfästes på väggarna till jul. Överst
till höger såg man kungen, därefter ärriga
ståndspersoner ex general, korståfning osv.
Äldre längst ned stod bonden. Troligt är
att var och en av dessa representanter för
skilda grupper hade någon text som angav
vad personen i fråga utträttade. Med Maria
Magnusson minns är att bondens deklaration
lydde: "jag får dock fö er allihop".

Ca. 80 år gamla Emma Bengtsson Skerppelid

5316

Pjätteryd berättar att i hennes hem fun-
nits ett bildark föreställande en vigsel-
ceremoni. En skämtsam text fanns även
på arket. Dessa julpapper var med någ-
garna bekläddes för det tarde även förs-
kammit - antagligen ej så allmänt - att
även något papper uppfästes i Taket, des-
sa papper uppsattes till jul samt ned-
togs då julen var över, närmare bestämt
då Tjugandedagarna var till ända. Då pap-
peren vara nedtagna förvarade man dem
till nästa jul. Var man aktösam om jul-
pappren kunde de användas under
många jular. Julpappren inköptes
av kringvandrande gårdvaruhandlare.
Det var ej enbart för julen som tryckta
bildark förekom. Enligt min uppfattning

Skriv endast på denna sida!

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

5316

Torde det ha varit ett ganska allmänt bruk att försä klädhistornas lock med bildark. Då dessa ark säkerligen i alla flesta fall hade religiösa motiv vara de ägnade att tjäna till uppbyggelse. Decken vara prätklädtrad på lockets insida. Benämningen på dessa ark är okänd. Eftersom det i början av mitt arbete med denna lista syntes omöjligt att upptäcka några av dessa gamla bildark har jag dock funnit några som jag här kommer att beskriva. Hos Lentbrukaren Gustav Karlsson, Skeppshuset, Bjätteryd finnes en gammal klädhiata, vars lock är försedd med s. s. t. bildark. Tre av dessa bildark äro troligen klastermotiv, samt försedda med tyck text. Följande ord som finnes

Skriv endast på denna sida!

4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

5316

i bilderna kan möjligen ge någon förklaring: N:o original u eigenhann 8140 no hau cu haben guat. Die reue. Die Beruing.

Siehe Dein Kaitamb. Klapael an drine Thur.

De andra två äro bilderna äro svenska.

Den ena bilden föreställer Jesu uppstäm-

delse. Den andra bilden föreställer Jesu:

himmelafärd. ^{De Jernerna} Bilderna äro underbart vackra samt försedda med härliga verser.

Den ena bilden är tryckt 1836 i Jönköping

av Eric Lundström. Den andra bilden är ej

försedd med uppgift om tryckår. Endast

följande anteckning finnes: N:o 98 P. A.

Hulldbergs.

Lantbrukaren Gustaf Olin Länshult, äro Län-

shult, har en kista försedd med 2 st bild-

ark. Det ena arket föreställer Präloaren

5316

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6

Jag berättar samt är tryckt år 1790 i
Lund. Detta bildark är mycket väl
bebehållet.

Det andra bildarket föreställer den smala
vägen samt den breda vägen. Detta ark
är tryckt i Wexjö år 1833 hos B. Brast.

Enligt uppgift från Maria Magnusson
Pjötteryd fanns i hennes moders kläd-
kista ett bildark som föreställde Jesu
Koristi begravning.

Denna klädkista försålde på auktion
till en granne och skulle nu finnas
i Millebygden. Vid de efterforskningar
jag gjort på denna plats har jag visat
liken påträffat en gammal kista, men då det
antalsade bildarket saknas men på sig kistan
känns som den rätta. I denna kista finnes
ett mycket litet bildark, Traligen föreställande Jerusalem
S. Hammar.

Har en avbildning av detta bildark. Har en avbildning av detta bildark. Har en avbildning av detta bildark.